

# Development of Digital Technology Usage and Digital Parenting Behavior Scales for Babies

**Dilara HARMANDAR ERGÜL, Pamukkale University, ORCID ID: 0000-0002-0865-5090**  
**Nesrin İŞİKOĞLU, Pamukkale University, ORCID ID: 0000-0001-7010-302X**

## Abstract

*This study aimed to develop two scales to measure the use of digital technologies among 0-36-month-olds and their parents' digital parenting behaviors. A total of 711 parents with children aged 0-36 months, were recruited by quota sampling, assigned to study groups I and II. After reviewing relevant the literature, scale items for the Digital Technology Usage Scale for Babies (DTUSB) and the Digital Parenting Behaviors Scale (DPBS) were developed. At this stage, a total of 20 experts from different fields of expertise were consulted. The validity and reliability of the scales were ensured in two stages. An exploratory factor analysis was conducted on data from study group I (n=352), followed by confirmatory factor analysis on data from study group II (n=359). According to the results, the DTUSB had two dimensions and seven items, whereas the DPBS had five dimensions and 25 items. For the reliability of the scales, Cronbach's alpha internal consistency coefficients were calculated. The DTUSB (Cronbach's alpha=0.91 and 0.82) and the DPBS (Cronbach's alpha= 0.92) exhibited good internal consistency, suggesting that both scales are reliable measures. In addition, correlation analysis was conducted between the scale dimensions. Finally, cut-off points were determined according to the total score and sub-dimensions of the DPBS. The results show that both scales are valid and reliable tools to measure digital technology usage among children aged 0-36 months and their parents' digital parenting behaviors.*

**Keywords:** *Digital parenting, Digital technology usage, Infants, Toddlers, Scale development*



Inonu University  
Journal of the Faculty of  
Education  
Vol 25, No 2, 2024  
pp. 945-968  
[DOI](#)  
10.17679/inuefd.1457043

[Article Type](#)  
Research Article

[Received](#)  
22.03.2024

[Accepted](#)  
10.06.2024

## Suggested Citation

Harmandar Ergül, D., & İşikoğlu, N. (2024). Development of digital technology usage and digital parenting behavior scales for babies, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 25(2), 945-968. DOI: 10.17679/inuefd.1457043

*The measurement tools developed in this study were designed for use in the first author's doctoral thesis research being conducted at the Pamukkale University, Institute of Educational Sciences.*

## EXTENDED ABSTRACT

### Introduction

The rise of digital technology use among babies (Bergmann et al., 2022) has shifted the research focus to examining the potential impacts of these experiences. Current research underscores the significance of parental guidance in safeguarding babies from the negative consequences associated with digital technologies (Dyňa et al., 2021). Therefore, the quality of babies' digital technology experiences is important. This quality depends on whether parents use digital technology to distract or support their babies. Although there are studies on the purposes of using digital technologies (Eichen et al., 2021; Nikken, 2019), research specifically exploring this in Türkiye appears to be limited. In response to these responsibilities imposed by technological developments, the concept of digital parenting has emerged. Digital parenting is a broad concept that focuses on parental roles (Kabakçı-Yurdakul et al., 2013) in their children's interactions with digital technologies. Although some studies (Akkaya et al., 2021) have explored digital parenting with parents of infants, there is lack of research conducted directly with this specific age group.

### Purpose

Unlike older children who can explore digital technologies more independently, babies' experiences are primarily limited to the opportunities offered directly by their parents. Developing measurement tools specifically designed for this age group will undoubtedly contribute to the literature by facilitating future research on this understudied topic. The aim of this study is to develop the Digital Technology Usage Scale for Babies (DTUSB) and the Digital Parenting Behaviors Scale (DPBS) and to conduct validity and reliability studies.

### Method

This research is a scale development study based on the principles outlined by DeVellis (2022). While preparing the items of the scale, a literature review was conducted, and experts from different fields were consulted. The sample of the study consisted of 711 parents with children aged 0-36 months, who were reached through quota sampling. The data were collected in two stages. EFA was conducted with the data from Study Group I, and CFA and reliability studies were conducted with the data from Study Group II.

### Findings

EFA findings showed that the BDTUS has a structure with two dimensions and nine items. CFA confirmed the validity of the two-dimensional structure. The internal consistency of Digital Support was very high ( $\alpha=.91$ ), while Digital Neglect's was high ( $\alpha=.82$ ). Finally, a moderate positive relationship ( $r=.60$ ) was observed between the scale's sub-dimensions. The EFA findings for the DPBS indicated a scale structure with five dimensions and 25 items. CFA confirmed the second-level five-factor structure. The total internal consistency coefficient of the scale was very high ( $\alpha=.92$ ). There was a moderate ( $r=.36 \sim .63$ ) positive correlation between the sub-dimensions of the scale and a high ( $r=.70 \sim .87$ ) positive correlation between the total scale and its dimensions. In both scales, AVE and CR values provide convergent validity, and item analyses showed that all items were discriminative.

### Discussion & Conclusion

This study successfully developed and validated two reliable scales: the Digital Technology Usage Scale for Babies (DTUSB) and the Digital Parenting Behaviors Scale (DPBS). These scales provide researchers with tools to accurately measure digital technology use in children under 36 months. The DTUSB is a theoretically sound nine-item scale comprised of two dimensions: Digital Neglect and Digital Support. This structure demonstrates conceptual

alignment with scales measuring digital technology use in older children (Manap & Durmuş, 2020).

The DPBS validity and reliability analysis revealed some noteworthy details. First, the scale incorporates “technoference” as a separate dimension, which stands out as a crucial capturing the well-documented disruption parents’ technology use can cause in interactions with their babies (Krogh et al., 2021). This is an important distinction not found in other scales. Second, items related to parents’ social media use and digital literacy showed limited discriminative power, suggesting a need for further research in this area. Finally, the “sharenting”, - the sharing of children’s photos online- is absent from DPBS. In the validity and reliability studies of the DPBS, some details drew attention. First, technoference, which stands out as a crucial factor in babies’ interactions with digital technologies and their parents (Krogh et al., 2021), is included as a separate dimension in the DPBS, although it is not included in other scales. Secondly, the items on parents’ social media use related to digital literacy were not discriminative, suggesting that further research is needed in this regard. Finally, the absence of the concept of sharenting, which is related to digital literacy, in the scale should be discussed. Considering that parents share photos of their babies from an early age (Altun, 2019) but this is considered a violation of privacy (Girgin & Gönal, 2020), it is thought that sharenting should be a distinctive element in digital parenting behaviors. Therefore, it can be said that there is a need for research on this issue.

As a result, this study showed that both the DTUSB and DPBS scales as valid and reliable measurement tools to assess digital technology use in children under 36 months and their parents’ digital parenting behaviours. However, the study has certain limitations. Both scales rely on parental self-report, which may be susceptible to biases such as social desirability. Future research could involve observational studies of parents’ behaviors in daily life using these scales as a reference point. Consequently, the growing presence of digital technologies in babies’ daily experiences highlights the need for effective measurement tools. This study makes an important contribution by developing scales to assess parents’ behaviors related to these interactions.

## Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı ve Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeklerinin Geliştirilmesi

Dilara HARMANDAR ERGÜL, Pamukkale Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-0865-5090  
Nesrin IŞIKOĞLU, Pamukkale Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0001-7010-302X

### Öz

Bu çalışmada, 0-36 aylık bebeklerin dijital teknolojileri kullanımlarını ve anne-babalarının dijital ebeveynlik davranışlarını değerlendirmeye yönelik iki ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini kotalı örneklemeyle ulaşılan 0-36 aylık çocuğu olan çalışma grubu I ve II olmak üzere toplam 711 anne-baba oluşturmuştur. Alanyazın tarandıktan sonra Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı Ölçeği (BDTKÖ) ve Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeği (DEDÖ) için ölçek maddeleri oluşturulmuştur. Bu süreçte farklı uzmanlık alanlarından toplam 20 uzmandan görüş alınmıştır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak çalışma grubu I'i oluşturan 352 ebeveyn üzerinden açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu II'yi oluşturan farklı 359 ebeveyn üzerinden ise doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Sonuçlar Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı Ölçeğinin iki boyut ve yedi maddelik, Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeğinin ise beş boyut ve 25 maddelik geçerli ölçekler olduğunu göstermiştir. Güvenirlik çalışmaları kapsamında Cronbach's alpha iç tutarlık katsayıları hesaplanmış, madde-toplam korelasyonuna dayalı ve %27 alt-üst gruplara dayalı madde analizleri gerçekleştirilmiştir. BDTKÖ güvenilirliği için Cronbach's alpha değerleri 0,91 ve 0,82 olarak bulunmuştur. DEDÖ ölçek toplam Cronbach's alpha değeri ise 0,92'dir. Ayrıca ölçek boyutları arası korelasyon analizi yapılmıştır. Son olarak Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeği toplam puan ve alt boyutlarına göre kesme noktaları belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar her iki ölçeğin de 0-36 aylık çocuğu olan ebeveynlere uygulanabilecek geçerli ve güvenilir ölçme araçları olduğunu göstermektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Dijital ebeveynlik, Dijital teknoloji kullanımı, Bebekler, Ölçek geliştirme



İnönü Üniversitesi  
Eğitim Fakültesi Dergisi  
Cilt 25, Sayı 2, 2024  
ss. 945-968

DOI  
10.17679/inuefd.1457043

Makale Türü  
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi  
22.03.2024

Kabul Tarihi  
10.06.2024

### Önerilen Atıf

Harmandar Ergül, D. ve Işıkoğlu, N. (2024). Bebeklerde dijital teknoloji kullanımı ve dijital ebeveynlik davranışları ölçeklerinin geliştirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 945-968. DOI: 10.17679/inuefd.1457043

Bu çalışmada geliştirilen ölçme araçları birinci yazarın Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan doktora tez araştırmasında kullanılmak üzere geliştirilmiştir.

## **Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı ve Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeklerinin Geliştirilmesi**

### **1. Giriş**

Günümüzde çoğu bebeğin anne-babası Prensky'nin (2001) "dijital yerli" olarak adlandırdığı halihazırda teknolojiyle büyümüş yetişkinlerdir. Bu anne-babalar önceki nesillere göre teknolojiyi çocuklarına daha özgürce sunmaktadır. Dolayısıyla dijital teknolojilerin kullanımı bebeklerin günlük yaşamlarının bir parçası haline gelmiştir. Güncel araştırmalar bebeklerin doğrudan ya da dolaylı olarak dijital teknolojiyle üç yaşından önce tanıştığını ortaya koymaktadır (Aslan, Erkaya ve Oğuz, 2022; Bergmann vd., 2022; Durmuş ve Övür, 2021; El Gemayel, Flewitt ve Arnott, 2023; Işıkoğlu ve Ergenekon, 2021; Kebir ve Özkaya, 2023; Mercan-Uzun, Bütün-Kar ve Özdemir, 2023). Bebekler büyüdükçe teknoloji kullanımları da artmakta (Krogh vd., 2021) ve özellikle iki yaşta anlamlı artış görülmektedir (Ramirez, Hippe ve Shapiro, 2021; Stockdale, Holmgren, Porter, Clifford ve Coyne, 2022). Ebeveynler dijital teknolojilerin bebeklere yeni öğrenme deneyimleri sunması, gelişimi desteklemesi, kullanırken eğlenmeleri, görüntülü görüşmeler sayesinde iletişim olanaklarının artması gibi faydalarından bahsetse de sosyal etkileşim fırsatlarının kaçırılması, uygun olmayan içerikler ve siber güvenlik sorunları, bağımlılık riski gibi endişeler de taşımaktadır (Işıkoğlu ve Ergenekon, 2021; Sandberg, Sjöberg ve Sundin, 2021).

Amerikan Pediatri Akademisi erken dönemde günde bir saatlik kullanım süresinin aşılmamasını, düzeye uygun destekleyici içerikler sunulmasını, dijital medya içeriklerinin birlikte kullanılarak ebeveyn-bebek etkileşiminin sağlanmasını ve 18 aydan küçüklerde görüntülü sohbet dışında kullanımdan kaçınılmasını önermektedir (AAP, 2016). Bu öneriler doğrultusunda bebeklerin tablet, televizyon, akıllı telefon gibi dijital teknolojileri ilk kez kullandığı zamanı, kullanma sıklığını, geçirdikleri zamanı ifade eden ekran süresini ve kullanım sırasındaki ebeveyn-bebek etkileşimini ele alan araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin; üç yaş altında çocuğu olan 264 ebeveynle yapılan bir araştırmaya göre bebek odasındaki teknolojik cihaz sayısı ile televizyon, tablet ve akıllı telefonla geçirilen süre arttıkça bebekler daha geç uykuya dalmakta ve uyku süreleri düşmektedir (Bellagamba vd., 2021). Mercan-Uzun ve diğerleri (2023) dijital oyun oynamaya bir yaşından önce başlayan bebeklerin, 1-2 ve 2-3 yaşlarında başlayanlara göre dijital oyunlardan daha fazla etkilendiğini ve problemlili medya kullanımlarının arttığını ortaya koymuştur. Güncel bir araştırmada, 256 bebekten yaşamlarının ilk dört yılı boyunca televizyon izleme, dil ve yürütücü işlev becerilerine ilişkin veri toplanmış ve bir yaşından dört yaşına kadar yüksek televizyon izleme oranına sahip bebeklerin dil ve yürütücü işlev becerileri performansının televizyona daha az maruz kalanlara göre anlamlı şekilde düşük olduğu saptanmıştır (Stockdale vd., 2022). Medawar, Tabullo ve Gago-Galvagno (2023) ise 18-36 aylık 465 bebeğin annesinden bebeklerin dil becerileri, ekran maruziyeti ve ortak medya kullanımı sırasında ebeveyn-bebek etkileşimine ilişkin veri topladıkları araştırmalarında; televizyon süresindeki artışın düşük dil puanıyla ilişkili olduğunu ancak ebeveyn rehberliği ile kullanılan bilgisayar süresinin yüksek dil becerilerini yordadığını saptamıştır. Farklı araştırmalar da ekran süresinin tek başına bir belirleyici olmayabileceğine işaret ederek dijital teknolojilerin dil becerilerine olumsuz etkilerini, dili destekleyici etkinliklerin yerine geçmesiyle ilişkilendirmektedir (Dyonia, Dore, Bates ve Justice, 2021).

Görüldüğü gibi bebeklerin dijital teknolojilerle etkileşimleri farklı boyutlarıyla ele alınmakta ve araştırma sonuçları bu kullanımın niteliğine işaret etmektedir. Ebeveynlerin dijital teknolojileri bebeklerine nitelikli bir şekilde sunabilmeleri içinse olası olumsuz sonuçlara karşı tedbirli davranırken destekleme potansiyelinin de farkında olmaları gerekmektedir. Başka bir ifadeyle dijital teknolojilerin kullanım süresi kadar nasıl ve hangi amaçlarla kullanıldıkları, dolayısıyla bebeklerin dijital teknolojileri kullanım amaçları ve anne-babaların bu süreçteki dijital ebeveynlik davranışları önem kazanmaktadır. Daha büyük çocuklara ve ebeveynlere yönelik pek çok çalışma olmasına rağmen bebeklere ve ebeveynlerine odaklanan araştırmalar ve ölçme araçları sınırlıdır. Bu araştırmaların artması ve daha nitelikli veri toplanabilmesi için bebeklerin dijital teknolojiyi nasıl kullandıklarına ve anne-babalarının dijital ebeveynlik davranışlarına yönelik ölçme araçlarına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

### 1.1. Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı

Bronfenbrenner'in (1995) ekolojik sistemler kuramındaki kronosistem gereği günümüz bebeklerinin dijital teknolojilerden ayrı tutulması mümkün değildir. Teknolojinin hayatın her alanında aktif kullanılması ebeveynlerin günlük yaşam pratiklerini şekillendirerek tüm alt sistemleri etkilemektedir. Bu bebekler dijital yerli (Prensky, 2001) ebeveynler tarafından büyütülen yerliler olarak doğdukları andan itibaren teknolojiyle etkileşime girmektedir. Johnson ve Puplampu (2008) bu etkileşimlerin çocuk gelişimine etkilerine odaklanarak mikrosistemin bir boyutu olarak tekno-alt sistem kavramını ele almıştır. Daha güncel bir yaklaşım ise tekno-sistemin Bronfenbrenner'in kuramına ayrı bir seviye olarak dahil edildiği yeni-ekolojik sistemler kuramını öne sürmektedir (Navarro ve Tudge, 2023). Buna göre mikrosistem; ev, mahalle, sosyal alan gibi yüz yüze etkileşime girilen fiziksel mikrosistem ve dijital ortamlardaki deneyimleri içeren sanal mikrosistem olarak ayrılan ve birbirinden etkilenen bir yapı kabul edilmektedir. Dolayısıyla bebeklerin dijital teknoloji kullanımı; televizyon, tablet, akıllı telefon gibi teknolojik cihazlarla geçirdikleri süre, tükettikleri içerikler ve kullanma sıklıklarının ötesinde ebeveynlerin bu teknolojiyi bebeklerine hangi amaçlarla sunduklarına odaklanan bir kavram olarak açıklanabilmektedir.

Dijital teknolojileri bebeklerini desteklemede kullanan ebeveynlerin, bu amaçlarına uygun olarak içerik konusunda seçici davranacakları, uzun süreli kullanımdan kaçınacakları, kullanım sırasında bebekleriyle etkileşim kuracakları ve doğru kullanıma ilişkin model olacakları düşünülmektedir. Aksine Chiong ve Shuler'in (2010) "ver eline etkisi" olarak adlandırdıkları dijital teknolojileri bebeği oyalamak, sakinleştirmek ya da dikkatini dağıtmak için emzik ya da bebek bakıcısı gibi kullanan ebeveynlerin bebekleri ise teknolojinin olumsuz etkilerine savunmasız kalmaktadır. Alanyazında ebeveynlerin dijital teknolojileri bebeklerine hangi amaçlarla sunduklarına yönelik araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin; Bar Lev ve Elias (2020) anne-babaların ekranı arka plandaki bir ses, bakıcı, emzik veya çocuk bakım seti olarak gördüklerini saptamıştır. Çocuğu 12-47 aylık olan 91 Avusturyalı ebeveyn bebeklerini oyalamak, toplum içindeyken uslu/sessiz kalmasını sağlamak, yemek yedirebilmek veya ödüllendirmek amacıyla dijital medyaya başvurduklarını belirtmiştir (Eichen vd., 2021). Amerika'da yürütülen bir araştırmada altı aylık bebeklerinin dijital teknolojileri kullandığını belirten 82 annenin neredeyse yarısının bebeğini sakinleştirmek için, yaklaşık üçte birinin yemek, uyku ya da beklemeleri gereken süreçleri kolaylaştırmak için ekran kullandıkları görülmüştür (Wiltshire, Troller-Renfree, Giebler ve Noble, 2021). Dahası bu bebeklerin bir kısmının ekran kullanımı sırasında yetişkinle etkileşimi olmadığına dikkat çekilmiştir. Nikken (2019) ise Hollanda'da 516 aileye uyguladığı

anket sonucunda dijital medyayı bebeklerinin bakıcısı gibi kullanan ebeveynlerin sınırlı kaldığını saptamıştır. Görüldüğü gibi yurt dışı alanyazında bebeğin eğlenmesi ve eğitimi gibi dijital destek amaçlı teknoloji kullanımına işaret eden araştırma sonuçları da bulunmakta, geniş örneklerle çalışılabildiği için dijital ihmalin yaygınlığına ilişkin yorum yapılabilir.

Türkiye'deki araştırmaların ise ya daha genel yaş gruplarıyla yürütüldüğü için bebeklik dönemine ilişkin kesin sonuçlara ulaşamadığı ya da küçük gruplarla yürütülen nitel araştırmalarla sınırlı kaldığı görülmektedir. Örneğin; 0-6 yaşlarındaki çocukların teknolojik cihazları en çok çizgi film izleme ve dijital oyun oynama amacıyla kullandıkları ve kullanım amaçlarının ebeveynleri tarafından boş zamanı değerlendirme ya da akademik destek sağlama gibi farklı şekillerde açıklandığı görülmüş (Aral ve Doğan Keskin, 2018) ancak bebeklerin bu destek içindeki konumu belirsizdir. Doğrudan bebekli ebeveynlere ulaşan Günüş ve Atlı (2017) 52 ebeveynle yaptıkları görüşmeler sonucunda yemek yedirmek, susturmak/oyalamak ya da uyutmak gibi amaçlarla dijital teknoloji kullanımının daha sık dile getirildiğini saptamıştır. 8-36 aylık bebeği olan 52 ebeveynle yürütülen güncel bir araştırmada bebeklerin yemek esnasında, anne meşgulken veya uslu durmaları için dijital teknolojileri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır (Aslan vd., 2022). 0-36 aylık bebeği olan sekiz anneyle yapılan nitel araştırmada ise bebeği sakinleştirmek/meşgul etmek, yemek yedirmek ve görüntülü konuşma amaçlarıyla dijital teknolojilerin kullanıldığı görülmüştür (Işıkoğlu ve Ergenekon, 2021). Görüntülü görüşmeler dışındaki araştırma sonuçları dijital ihmalin öne çıktığını göstermesine rağmen daha kapsamlı araştırmalara ve bunu kolaylaştıracak ölçme araçlarına ihtiyaç olduğu görülmektedir.

## 1.2. Dijital Ebeveynlik

Bebeklerin dijital teknolojileri kullanma amaçlarının ebeveynlerine göre şekillendiği düşünüldüğünde ebeveynlere, çocuklarına dijital teknolojilere ilişkin rehberlik etme sorumluluğu da eklenmiştir. Dijital teknolojilerin günlük yaşamın bir parçası haline gelmesi ile ebeveynlere eklenen bu yeni ve kaçınılmaz sorumluluk "dijital ebeveynlik" kavramını doğurmuştur (Modecki, Goldberg, Wisniewski ve Orben, 2022). Görece yeni bir kavram olan ve teknolojik ilerlemeyle değişen dijital ebeveynliğin kapsamını belirlemeye yönelik araştırmalar mevcuttur. Örneğin; Kabakçı Yurdakul, Dönmez, Yaman ve Odabaşı, (2013) ve Yay (2019) dijital ebeveynlik rollerini beş boyutta ele almaktadır; dijital okuryazarlık, farkındalık, kontrol, etik ve yenilikçilik. Başka bir araştırmada dijital ebeveynliğin; etik, iletişim, okuryazarlık, erişim, ticaret, güvenlik ve sağlık yeterlik alanlarını içerdiği belirtilmiştir. Bu alanlar üç boyutta toplanmıştır; Dijital Okuryazarlık, Dijital Güvenlik ve Dijital İletişim (Yaman vd., 2019). Dijital ebeveynliği çocukların dijital ortamdaki etkinliklerini izleme ve düzenleme süreci olarak tanımlayan Kavitha ve Sikandar (2021) ise ekransız zamanlar yaratılması, açık hava etkinliklerine yer verilmesi ve ebeveyn-çocuk arasındaki iletişimin kalitesi gibi dijital teknoloji kullanılmayan etkinlikleri de dijital ebeveynliğin bir parçası olarak ele almıştır. Görüldüğü gibi dijital ebeveynlik, ebeveynlerin kendi dijital teknoloji kullanımlarını ve çocuklarının kullanımına dahil olma süreçlerini kapsayan geniş bir kavramdır (Mascheroni, Ponte ve Jorge, 2018). Bu geniş kapsam dijital ebeveynin "dijital çağın gereksinimlerine göre hareket eden, temel düzeyde dijital araçlara hâkim, uçsuz bucaksız bir ortam olan dijital ortamlardaki olanakların farkında olan ve çocuğunu bu ortamlardaki risklere karşı koruyabilen, kişi haklarına gerçek hayatta saygı duyulması gerektiği gibi sanal ortamda da aynı şekilde davranılması gerektiğini çocuğuna aşıl原因 ve teknolojik gelişmelere kendini kapatmayan birey" olarak tanımlanmasını mümkün kılmıştır (Kabakçı Yurdakul vd., 2013, s. 888).

Dijital ebeveynlik kavramının teknolojiyle beraber değişen doğası ve kapsamının genişliği geliştirilen ölçme araçlarında çeşitliliği doğurmaktadır. Türkçe alanyazında okulöncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlere uygulanan dijital ebeveynlikle ilişkili ölçekler bulunmaktadır (Budak ve Işıkoğlu, 2022; Furuncu ve Öztürk, 2020; Gözüm ve Kandir, 2020; Kalkan, Kılıç, Duran ve Yılmaz, 2022; Kılınc, 2015; Şen, Demir, Teke ve Yılmaz, 2020). Ancak bu ölçekler üç yaş üzerinde çocuğu olan ebeveynlere yöneliktir. Türkiye'deki araştırmalar da büyük yaş gruplarına ağırlık vermiştir (Altun, 2019; Fidan, Güneş ve Karakuş Yılmaz, 2021). Bebeklere değinen araştırmalar ise sınırlıdır. Örneğin; Akkaya, Tan, Kapıdere ve Şahin (2021) 3-8 yaş grubundaki çocukların ebeveynlerinin dijital ebeveynlik farkındalıklarına yönelik araştırmasında dijital oyunlara üç yaşından önce başlayan çocukların ebeveynlerinin, bu oyunların olumsuz etkilerini daha çok vurguladıklarını saptamıştır. Ancak ebeveynlerin bu oyunları çocuklarına rehberlik ederek destekleyici olarak mı kullandığı yoksa bir bakıcı gibi mi gördüğüne dair bir veri bulunmamaktadır. Benzer şekilde Yıldız ve Kanak (2021) da annelerin 0-6 yaşlardaki çocuklarını dijital teknoloji kullanmaya sevk ettikleri sonucuna ulaşmasına rağmen bu yönlendirmenin niteliği belirsizdir. Anne-babaların daha küçük yaşlardaki çocuklarına sundukları dijital ebeveynlik davranışlarına yönelik bir ölçek geniş örneklerle yapılacak araştırmaları kolaylaştıracaktır.

Ölçek içeriklerinin ise genellikle ebeveynlerin çocuklarının dijital teknoloji kullanımını denetleme ve yönlendirme süreçlerine odaklandıkları dikkat çekmektedir. Oysaki dijital ebeveynlik, çocukların dijital çağın getirilerinden yararlanırken risklerinden korunmasındaki ebeveynlik becerilerinin tümünü içermektedir (Rode, 2009). Başka bir ifadeyle ebeveyn arabuluculuğundan öte bir kavramdır. Dolayısıyla dijital teknolojiler nedeniyle kişiler arası iletişimin engellenmesi olarak açıklanabilen ve ebeveynlerin model olma ve nitelikli etkileşiminde önemli bir faktör olan teknoferansın (Corkin vd., 2021; Ochoa, Reich ve Farkas, 2020) da ele alınması gerekmektedir.

Görüldüğü gibi daha büyük çocuğu olan ebeveynlerde dijital ebeveynliği farklı açılardan ele alan ölçekler (Budak ve Işıkoğlu, 2022; Furuncu ve Öztürk, 2020; Gözüm ve Kandir, 2020; Kalkan vd., 2022; Kılınc, 2015; Şen vd., 2020) ya da 0-36 aylık dönemde dijital teknolojilerin kullanımı ve dijital ebeveynlikle ilintili araştırmalar (Aral ve Doğan Keskin, 2018; Günüş ve Atlı, 2017; Işıkoğlu ve Ergenekon, 2021) olmasına rağmen bebeklerin kullanımının değerlendirilmesine ve anne-babalarının dijital ebeveynlik davranışlarına yönelik ölçekler bulunmamaktadır. Oysaki daha büyük çocukların aksine bebekler dijital teknolojileri sadece ebeveynlerinin teşvikiyle kullanabilmekte ve deneyimleri ebeveynlerin rehberliğiyle sınırlı kalmaktadır. Dolayısıyla ekran süreleri ve karşılaştıkları içeriklerin yanı sıra ebeveynlerinin dijital teknolojiyi bebekleriyle kuracakları etkileşimlerin bir kolaylaştırıcısı mı yoksa etkileşimlerinin yerine koyabilecekleri bir bakıcı olarak mı kullandıklarını ortaya koyacak ölçme araçlarına ihtiyaç vardır. Ebeveynlerin bebeklerine dijital teknolojileri sunma amaçlarının yanı sıra bu süreçte bebeklerin ihtiyaç duyacağı dijital ebeveynlik davranışları da daha büyük çocukların deneyimlerinden farklı olmaktadır. Bu kullanım ve davranışların saptanmasına yönelik ölçme araçları yapılacak araştırmalara kolaylık sağlayarak alanyazına katkı sunacaktır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı bebeklerin dijital teknolojiyi nasıl kullandıklarını ölçen ve anne-babaların dijital ebeveynlik davranışlarının düzeyini belirleyen geçerli ve güvenilir ölçme araçları geliştirmektir. Bu amaçla Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı Ölçeği (BDTKÖ) ile Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeği (DEDÖ) geliştirilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.



## 2. Yöntem

### 2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma bir ölçek geliştirme çalışması olarak tasarlanmıştır. Bu süreçte DeVellis'in (2022) ilkelerinden yola çıkılmıştır; (1) ölçülecek yapının belirlenmesi, (2) madde havuzu oluşturulması, (3) ölçme biçimi belirlenmesi, (4) uzman görüşü alınması, (5) geçerlik maddelerinin göz önünde bulundurulması, (6) hedef örnekleme uygulanması, (7) madde performanslarının değerlendirilmesi ve (8) ölçek uzunluğunun en uygun hale getirilmesi.

### 2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni Ege bölgesindeki bir büyükşehir merkez ilçelerinde ikamet eden ve 0-36 aylık çocuğu olan ebeveynlerdir. Çalışma grubunu ise 2023 yılı Mart ve Mayıs aylarında kotalı örneklemeyle ulaşılan toplam 711 ebeveyn oluşturmuştur. Kotalı örnekleme seçilecek kişilerin genel kategorilerinin araştırmacı tarafından belirlenerek bazı farklılıkların örnekleme bulunmasını garantileyen bir örnekleme yöntemidir (Neuman, 2016). Böylece her yaş grubundan ve cinsiyetten bebeği olan ebeveyne ulaşılması sağlanmıştır. DFA, AFA ile bulunan yapının geçerliliğini ortaya koyan bir analiz olduğundan bu işlemlerin farklı veri setleri ile yapılması önerilmektedir (Schumacker ve Lomax, 2015). Bu çalışmada da BDTKÖ ve DEDÖ geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kreş, oyun kulübü, park, alışveriş merkezi gibi yerlerde ulaşılan 352 kişilik Çalışma Grubu I ve 359 kişilik Çalışma Grubu II ile ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir. Comrey ve Lee (1992) faktör analizi için 350 kişilik örneklem büyüklüğü iyi olarak nitelendirmektedir. Aşağıdaki Tablo 1'de Çalışma Grubu I ve II'nin demografik bilgileri yer almaktadır.

**Tablo 1.**

#### *Katılımcıların Demografik Bilgileri*

	Değişkenler	Çalışma Grubu I		Çalışma Grubu II	
		n	%	n	%
	Anne	298	84.66	284	79.11
	Baba	54	15.34	75	20.89
Anne Eğitim Durumu	Lise Mezunu ve Altı	110	31.25	146	40.67
	Üniversite ve Üzeri Mezunu	242	68.75	213	59.33
Baba Eğitim Durumu	Lise Mezunu ve Altı	130	36.93	162	45.13
	Üniversite ve Üzeri Mezunu	222	63.07	197	54.87
Ailenin Gelir Durumu	Alt Gelir	37	10.51	59	16.43
	Orta Gelir	281	79.83	269	74.93
	Üst Gelir	34	9.66	31	8.64
Bebegin Cinsiyeti	Kız	172	48.86	195	54.32
	Erkek	180	51.14	164	45.68
Bebegin Yaş Aralığı	0-12 ay	102	28.98	111	30.92
	13-24 ay	111	31.53	116	32.31
	25-36 ay	139	39.49	132	36.77
<b>Toplam</b>		352	100	359	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi AFA aşamasının (Çalışma Grubu II) katılımcılarının çoğunluğunu (%85) anneler oluşturmuştur. Katılımcı annelerin (%68,75) ve babaların (%63,07) yarısından fazlası üniversite ve üzerinde eğitim almıştır. Orta gelir düzeyindeki katılımcılar daha fazladır (%79,8). Katılımcı bebeklerinin demografik özellikleri incelendiğinde cinsiyet ve yaş aralığı bakımından heterojenliğin sağlandığı görülmektedir. Katılımcı bebeklerin %48,9'u kız ve %51,1'i erkektir. Bir yaşın altındaki bebekler katılımcıların %29'unu, 13-24 aylık bebekler %32'sini ve 25-36 aylık bebekler ise %39'unu oluşturmuştur. DFA ve güvenilirlik analizi çalışma grubunun (Çalışma Grubu II) da büyük kısmını anneler (%79) oluşturmaktadır. Üniversite ve üzeri bir eğitim

almış olan anne (%59) ve babalar (%55) daha fazladır. Son olarak yine AFA çalışma grubuna benzer şekilde orta gelir (%75) düzeyindeki aileler çoğunluktadır. Katılımcı bebeklerinin %54'ünün kız ve %46'sının erkek olduğu görülmektedir. Bebeklerin yaşları incelendiğinde ise %31'inin bir yaşın altında, %32'sinin bir ile iki yaş arasında ve %37'sinin ise iki ile üç yaş arasındadır.

### 2.3. Ölçek Maddelerinin Geliştirilmesi

Araştırma kapsamında Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı Ölçeği (BDTKÖ) ve Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeği (DEDÖ) geliştirilmiştir. İlk olarak ölçülecek yapı belirlenerek madde havuzları oluşturulmuştur (DeVellis, 2022). BDTKÖ maddeleri oluşturulurken bebeklerin dijital teknolojileri kullanımına ilişkin araştırmalar ve daha önce geliştirilen ölçek maddeleri incelenmiştir (Aral ve Doğan Keskin, 2018; Budak ve Işıkoğlu, 2022; Günüş ve Atlı, 2017; Işıkoğlu ve Ergenekon, 2021). Daha sonra 17 maddelik soru havuzu oluşturulmuştur.

Benzer şekilde DEDÖ maddeleri oluşturulurken dijital ebeveynliği farklı açılardan ele alan araçlar incelenmiştir (Budak ve Işıkoğlu, 2022; Fidan vd., 2021; Furuncu ve Öztürk, 2020; Gözüm ve Kandır, 2020; İnan-Kaya, Mutlu Bayraktar ve Yılmaz, 2018; Kalkan vd., 2022; Kılınç, 2015; Manap ve Durmuş, 2020; Şen vd., 2020; Yaman vd., 2019). Ayrıca bebeklerin ve küçük çocukların dijital teknolojileri kullanım alışkanlıklarına yönelik kuramsal bilgilerden yola çıkılarak ölçülecek yapının sınırları belirlenmiştir. Bu doğrultuda 55 maddelik soru havuzu oluşturulmuştur.

Ölçeğin kapsam geçerliği için okulöncesi eğitim, bilgisayar ve öğretim teknolojileri, ölçme değerlendirme ve Türkçe dili gibi farklı uzmanlık alanlarından toplam 20 uzmandan görüş alınmıştır. Uzmanlar ölçek maddelerini "Uygun", "Uygun ancak düzeltilmeli" ve "Uygun değil" olarak değerlendirmiştir. Gelen görüşler doğrultusunda Lawshe (1975) tekniğine uygun olarak Kapsam Geçerlik Oranı hesaplanmıştır. Buna göre BDTKÖ'nün tüm maddeleri olduğu gibi kabul edilmiştir. DEDÖ'de ise 27 maddede değişiklik yapılmamış, dokuz madde ölçekten çıkarılmış, üç madde ikiye bölünmüş, 16 maddenin ifadeleri düzenlenmiş ve iki yeni madde eklenmiştir. Sonuç olarak ölçeğe 51 maddelik son hali verilmiştir. Ayrıca ölçeklerin taslak formu geniş bir örnekleme uygulanmadan önce 30 ebeveynle ön deneme gerçekleştirilmiştir. Bu uygulamayla soruların anlaşılabilirliği test edilmiş, katılımcıların beyanları doğrultusunda anlaşılmayan veya kafa karıştıran ifadeler düzenlenmiştir. Her iki ölçekte de maddeler "Hiçbir zaman", "Nadiren", "Bazen", "Çoğu zaman" ve "Her zaman" şeklinde işaretlenmektedir.

### 2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının verileri iki aşamada toplanmıştır. İlk aşamada çalışmaya yardımcı olmayı kabul eden kreş, oyun kulübü ve çocuk oyun alanları buldukları bölgelerin sosyoekonomik durumları göz önünde bulundurularak benzer iki gruba ayrılmıştır. Birinci gruptaki kurumlarla geçerlik çalışmaları için Mart ayında, ikinci gruptakilerle ise güvenilirlik çalışmaları için Mayıs ayında iletişim kurulmuştur. Kurum çalışanları araştırmacı tarafından bilgilendirilerek çevrimiçi ve basılı formlar kendilerine iletilerek 0-36 aylık çocukların ebeveynlerine ulaştırmaları sağlanmıştır. Bu süreçte kurumlar aracılığıyla ulaşılan katılımcı sayısı toplam 258 kişiyle sınırlı kalmıştır. Bu nedenle araştırmacı tarafından bebekli ailelerin sıklıkla gittiği ve şehrin farklı bölgelerinde yer alan parklar ve alışveriş merkezlerinde veri toplanması yoluna gidilerek 453 katılımcıya daha ulaşılmıştır.

## 2.5. Verilerin Analizi

Geliştirilen iki ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında açımlayıcı faktör analizi için IBM SPSS 23.0 ve doğrulayıcı faktör analizi için SPSS AMOS programları kullanılmıştır. Güvenirlik çalışmaları kapsamında ise yine IBM SPSS 23.0 programı ile Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış, Madde-Toplam Korelasyonuna ve Alt-Üst Gruplara Dayalı madde analizleri gerçekleştirilmiş ve ölçek boyutları arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon analizi ile ortaya konmuştur.

## 3. Bulgular

Bu bölümde ilk olarak 0-36 Aylık Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı Ölçeği (BDTKÖ) ardından Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeği (DEDÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

### 3.1. BDTKÖ Geçerlik Analizleri

Araştırmada yapı geçerliği için Açımlayıcı ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri gerçekleştirilmiştir. Öncelikle Mahalanobis uzaklığı ile hesaplanan uç değer gösteren 24 veri çıkarılarak Çalışma Grubu 'daki 328 katılımcıdan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Öncelikle AFA varsayımlarının karşılanma durumunu incelemek için Kaiser-Meyer-Olkin değeri ve Bartlett Küresellik Testi sonuçları ile korelasyon matrisleri incelenmiştir. Korelasyon değeri .30'un altında kalan M4 ve M12 çıkarılarak süreç tekrarlanmış ve verilerin faktör analizi için uygunluğu görülmüştür. Ardından Temel Bileşenler Analizi ve Varimax döndürme yöntemi kullanılarak analize geçilmiş ve ortak faktör varyansları göz önünde bulundurularak faktör yükü .32'nin altında kalan ya da binişik olduğu tespit edilen sekiz madde (6, 7, 8, 9, 15, 16) araçtan çıkarılmış ve dokuz maddeli ve iki faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Bu aşamalarda maddeler pek çok kez eklenip çıkarılarak sonuçlar incelenmiştir. BDTKÖ AFA sonuçları aşağıda yer almaktadır.

**Tablo 2.**

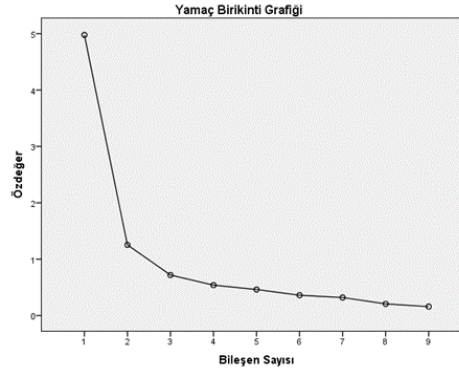
*BDTKÖ AFA Sonucu Elde Edilen Faktör Yük Değerleri*

Faktör ve Maddeler	Faktör Yüğü		Ortak Varyans
	F1	F2	
<b>Dijital Destek</b>			
14.Teknolojik araçlarla ilgilenirken iyi vakit geçirdiği için...	.832		.792
11.Dikkat, el-göz koordinasyonu, öz bakım gibi becerileri desteklemek için...	.811		.684
13.Kullanırken güldüğü/mutlu olduğu için...	.810		.707
17. Teknolojiyi tanıyan bir çocuk olarak büyümesi için...	.783		.655
12. Renk, şekil, sayı gibi kavramları ve yeni sözcükleri öğrenmek için...	.761		.655
<b>Dijital İhmal</b>			
2.Kafe, restoran, alışveriş merkezi gibi ortamlarda...		.855	.742
3.Otobüs, araba, uçak gibi yolculuklarda...		.796	.679
1.Eve misafir geldiğinde/misafirliğe gittiğimizde...		.749	.693
5.Evle/mesleğimle ilgili bir şey yapmak için yanında olmadığım zaman...		.607	.625
Öz Değerler (A)	3.642	2.590	
% Varyans	40.463	28.773	
% Kümülatif Varyans		69.236	
KMO = .861; $\chi^2(36) = 1763.143$ ; Bartlett Küresellik Testi (p) = .000			

Tablo 2'ye göre Kaiser kriterlerine uygun olarak öz değeri 1.00'den büyük iki faktör bulunmaktadır. Aşağıdaki Şekil 1 incelendiğinde iki faktörlü bir yapının oluştuğu görülmektedir.

### Şekil 1.

*BDTKÖ yamaç birikinti grafiği*



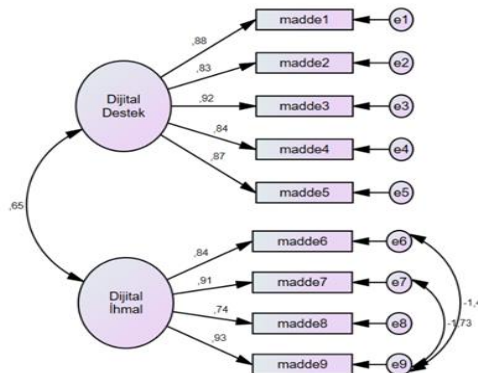
Yukarıdaki grafik iki faktörlü yapının varlığını ortaya koymaktadır. Tablo 2’de görüldüğü gibi birinci faktör toplam varyansın %40.46’sını ve ikinci faktör ise %28.77’sini açıklamaktadır. Açıklanan toplam varyans oranı 69.24’tür. Sosyal bilimlerde %40 ile %60 arası oranlar yeterli kabul edilmektedir (Karagöz, 2016). Buna göre %69 kabul edilebilir bir değerdir. Madde faktör yükleri .61 ile .86 arasında değişmekte ve M5 çok iyi, diğer maddeler ise mükemmel kabul edilmektedir (Comrey ve Lee, 1992). Maddelerin ortak faktör varyansları .63 ile .79 arasında değişmekte ve tüm maddeler ortak varyansa yeterli katkı sağlamaktadır (Bursal, 2017).

#### 3.1.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi

AFA ile ulaşılan iki boyut ve dokuz maddelik form Çalışma Grubu II’ye uygulanarak DFA yapılmıştır. Uç değer barındıran dokuz veri setten çıkarılarak 350 veri analiz edilmiştir. Modelin yol şeması çizildikten sonra Maximum Likelihood yöntemiyle DFA gerçekleştirilmiştir. Normallik varsayımının karşılandığı (c.r. <20), madde faktör yüklerinin .74 ile .93 arasında değiştiği (>.40) ve tüm korelasyon ilişkilerinin anlamlı olduğu görülmüştür ( $p < 0.05$ ). Ardından e6-e9 (6,482) ve e7-e9 (5,826) arasında çizilen kovaryanslarla model iyileştirilmiştir. Uyum indeksleri iyi (GFI=.94) ve kabul edilebilir ( $\chi^2/df=3.65$ , RMSEA=.08, AGFI=.88, IFI=.90, CFI=.90, SRMR=.059) uyumu göstermektedir (Tabachnik ve Fidell, 2015). Birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizi ile ulaşılan model aşağıda verilmektedir.

### Şekil 2.

*BDTKÖ birinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizi yol şeması*



Şekil 2’de ölçeğin, birbiri ile bağlantılı maddelerin aynı faktör altında toplandığı ancak diğer faktördeki maddelerden nispeten bağımsız olduğu birinci düzey çok faktörlü DFA modeli

(Gürbüz, 2021) gösterilmektedir. Bebeklerin teknoloji kullanımları birbirinden görece bağımsız iki uç içerdiğinden her boyut kendi içinde değerlendirilmelidir. Sonuç olarak DFA ile ölçeğin beş maddeli Dijital destek ve dört maddeli Dijital İhmal boyutlarını içerdiği ve ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı görülmektedir. Son olarak ölçeğin uyum geçerliğini incelemek için AVE ve CR değerleri hesaplanmıştır. Buna göre birinci faktörün AVE değeri .75 ve ikinci faktörün ise .73'tür. CR değerleri ise birinci faktör için .94 ve ikinci faktör için .92'dir. AVE değerinin .50'den, CR değerinin ise .70'ten ve AVE değerlerinden büyük olması gerekmektedir (Hair, Black, Babin ve Anderson., 2009). Buna göre ölçeğin uyum geçerliğine sahip olduğu söylenebilmektedir.

### 3.2. BDTKÖ Güvenirlik Analizleri

Ölçekten elde edilen verilerin güvenirliliği Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı ile incelenmiştir. Aşağıdaki Tablo 3'te ölçek alt faktörlerine ilişkin değerler yer almaktadır.

**Tablo 3.**

#### *BDTKÖ İç Tutarlılık Katsayıları*

Boyutlar	Ortalama	Varyans	Standart Sapma	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Dijital Destek	10.790	26.617	5.1592	5	.905
Dijital İhmal	7.772	10.488	3.2386	4	.824

Tablo 3'te görüldüğü gibi Dijital Destek olarak adlandırılan birinci faktörün Cronbach's Alpha katsayısı .91 ve Dijital İhmal olarak adlandırılan ikinci faktörün iç tutarlılık değeri ise .82'dir. Buna göre birinci faktörün iç tutarlılığının çok yüksek ( $\alpha \geq .90$ ), ikinci faktörün iç tutarlılığının ise yüksek ( $.70 \leq \alpha < .90$ ) olduğu görülmektedir (Kartal ve Bardakçı, 2018).

#### 3.2.1. Madde Analizi

Ölçek maddelerinin, ölçeğin hedeflerine göre işlevselliği madde analizi ile belirlenebilmektedir. Araştırmada Madde-Toplam Korelasyonuna ve Alt-Üst Gruplara Dayalı Madde Analizleri gerçekleştirilmiştir. Aşağıdaki Tablo 4'te madde analizlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

**Tablo 4.**

#### *BDTKÖ Madde Analizi Bulguları*

Faktörler	Maddeler	Madde Toplam Puan Korelasyonu*	Madde Çıkarsa Cronbach's Alpha Değeri	t değeri** (Alt %27-Üst %27)
F1: Dijital Destek	Madde1	.751	.885	-25.448***
	Madde2	.685	.890	-29.072***
	Madde3	.786	.882	-29.971***
	Madde4	.692	.889	-23.997***
	Madde5	.747	.885	-29.093***
F2: Dijital İhmal	Madde6	.604	.816	-20.233***
	Madde7	.595	.816	-21.385***
	Madde8	.625	.815	-24.395***
	Madde9	.575	.818	-21.001***

n\* = 35. \*\* n1 = n2 = 95 , \*\*\* p<.01

Tablo 4'te görüldüğü gibi madde-toplam puan korelasyonları .58 ile .79 arasında değişmektedir. Korelasyon değerlerinin .30'dan büyük olması (Büyüköztürk, 2018) maddelerin işlevselliğini göstermektedir. Ayrıca madde çıkarılması durumunda değerler ( $\alpha_{DijitalDestek}=.91$  ve  $\alpha_{Dijitalİhmal}=.82$ ) artmamakta ve tüm maddeler iç tutarlılığa katkı sağlamaktadır. Grupların puan ortalamalarındaki anlamlı fark ise tüm maddelerin ayırt edici olduğunu göstermektedir.

### 3.3. BDTKÖ Boyutları Arası İlişkiler

Aracın boyutları arasında yapılan Pearson Korelasyon analizi ile elde edilen değerler Tablo 5'te yer almaktadır.

**Tablo 5.**

*BDTKÖ Boyutları Arası Pearson Korelasyon Katsayıları*

Boyutlar	Dijital Destek	Dijital İhmal
Dijital Destek	1	
Dijital İhmal	.603**	1

\*\*p<.01

Tablo 5'te görüldüğü gibi "Dijital Destek" ve "Dijital İhmal" alt boyutları arasında orta düzey ve pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

### 3.4. DEDÖ Geçerlik Analizleri

Öncelikle Mahalanobis ile uç değer gösteren 25 veri çıkarılarak analizler Çalışma Grubu I'deki 327 katılımcıdan elde edilen veri ile gerçekleştirilmiştir. KMO değeri, Bartlett Küresellik Testi sonuçları ve korelasyon matrisi incelenerek aralarında yetersiz ilişki ( $r < .30$ ) bulunan altı (5, 12, 38, 42, 44, 45) ve çoklu-eşdoğrusallık ( $r > .80$ ) bulunan bir (14) madde veri setinden çıkarılmıştır (Tabachnik ve Fidell, 2015). Ardından Temel Bileşenler Analizi ve Varimax döndürme yöntemi kullanılarak analize geçilmiştir. Sonuç olarak toplam 19 madde (34, 35, 28, 3, 37, 39, 22, 11, 21, 27, 31, 24, 20, 7, 8, 9, 10, 50, 47) araçtan çıkarılarak 25 maddeli ve 5 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Aşağıdaki tabloda DEDÖ için AFA sonuçları yer almaktadır.

**Tablo 6.**

*DEDÖ AFA Sonucu Elde Edilen Faktör Yük Değerleri*

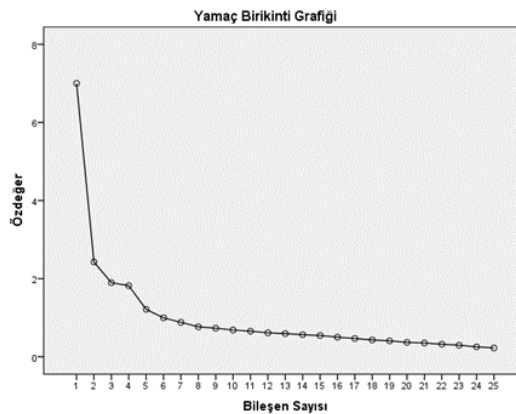
Faktör ve Maddeler	Faktör Yüğü					Ortak Varyans
	F1	F2	F3	F4	F5	
<b>Teknik Önlem</b>						
13.Çocuğumun kullandığı internet bağlantısı olan cihazların güvenlik ayarlarını yapılandırırım.	.768					.668
15.Çocuğumun kullandığı cihazlarda yaşına uygun güvenli uygulamaları (YouTube kids ya da aile paketi gibi) kullanırım.	.755					.575
19.Çocuğumun kullandığı cihazlarda reklam engelleyici eklentileri kullanırım.	.716					.612
18.Çocuğumun kullandığı cihazlarda ebeveyn kontrolü ayarlarını (şifre koyma, denetim uygulaması indirme gibi) yapılandırırım.	.712					.646
17.Çocuğuma sunacağım uygulamaları/içerikleri seçerken akıllı işaretlere (yaş sınırı gibi) dikkat ederim.	.706					.679
16.Çocuğumun ekran süresini sınırlandırmak için süre kısıtlayıcı uygulamaları kullanırım.	.690					.454
<b>Kontrollü Kullanım</b>						
40.Çocuğum teknolojik araçları kullanırken yanında bir yetişkin olmasına özen gösteririm.		.806				.687
25.Çocuğum teknolojik araçları kullanırken ne yaptığını görebilecek/duyabilecek mesafede dururum.		.749				.628
26.Çocuğuma sunacağım uygulamaların/içeriklerin uygunluğunu önceden kontrol ederim.		.707				.678
36.Çocuğuma verdiğim süre sonlandığında, teknolojik aracı bırakmak istemese de elinden alırım.		.669				.465

43.Eve misafir geldiğinde/başka insanlarla bulduğumuzda teknolojik araçları kullanmaya ilişkin kurallarımız geçerlidir.	.598	.396			
41.Çocuğumla dijital ortamda bir şey seyrederken/oyarken onunla içerik hakkında konuşurum.	.594	.462			
23.Çocuğumun teknolojik araçları kullanabileceği süreyi önceden belirleyerek sınırladım.	.583	.573			
<b>Teknoferans</b>					
49.Çocuğumla vakit geçirirken televizyon, tablet gibi teknolojik araçların kapalı olmasına özen gösteririm.	.781	.679			
48.Çocuğumla vakit geçirirken telefonumun kapalı ya da sessiz modda olmasına özen gösteririm.	.735	.562			
46.Çocuğumla vakit geçirirken teknolojik araçlarla ilgilenmek yerine sadece çocuğumla ilgilenirim.	.682	.526			
51.Çocuğuma koyduğum teknolojik araçların kullanımına ilişkin kurallara ben de uyarım.	.644	.488			
<b>Dijital Okuryazarlık</b>					
1.Dijital medya içeriklerindeki gizli mesajların farkında olarak hareket ederim.	.778	.629			
2.Dijital medya içeriklerinde karşılaştığım durumları başka kaynaklardan doğrularım.	.748	.637			
4.Dijital medya araçlarıyla ulaştığım bilgilerden en doğru olanı ayırt ederek kullanırım.	.737	.580			
6.İnternet sitelerini kullanırken güvenlik protokollerine (http/https gibi) dikkat ederim.	.463	.418			
<b>Dijital Etik</b>					
32.Dijital ortamda suç unsuru oluşturabilecek durumların farkında olarak hareket ederim.	.752	.611			
30.Dijital ortamda kişisel hakları ihlal eden bir durumla karşılaşırsam gerekli hukuki süreci başlatırım.	.705	.594			
29.Dijital ortamdaki haklar konusunda bilgi sahibiyim.	.667	.555			
33.Dijital ortamda yalnızca doğruluğundan emin olduğum bilgileri paylaşıyorum.	.529	.466			
Öz Değerler (A)	3.863	3.843	2.314	2.246	2.093
% Varyans	15.453	15.371	9.257	8.983	8.372
% Kümülatif Varyans	57.436				
KMO = .872; $\chi^2(300) = 3141.874$ ; Bartlett Küresellik Testi (p) = .000					

Tablo 6'ya göre Kaiser kriterlerine uygun olarak öz değeri 1.00'den büyük beş faktör bulunmaktadır. Aşağıdaki grafik de beş faktörlü bir yapı oluştuğunu desteklemektedir.

### Şekil 3.

DEDÖ yamaç birikinti grafiği



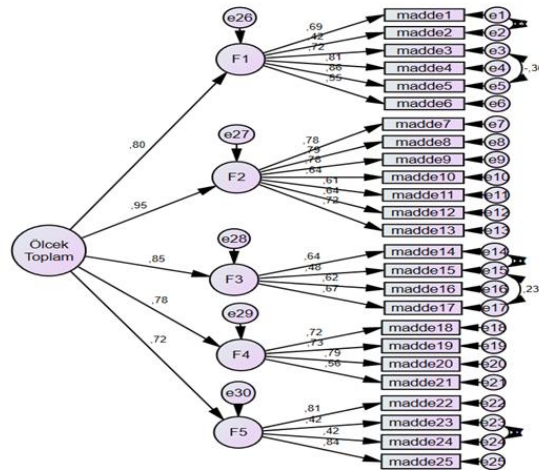
Yukarıdaki Şekil 3 beş faktörlü yapının varlığı ortaya konmaktadır. Tablo X'te görüldüğü gibi Teknik Önlem olarak adlandırılan birinci faktör toplam varyansın %15.45'ini, Kontrollü Kullanım olarak adlandırılan ikinci faktör %15.37'sini, Teknoferans olarak adlandırılan üçüncü faktör %9.26'sını, Dijital Okuryazarlık olan dördüncü faktör %8.98'ini ve son faktör olan Dijital Etik ise %8.37'sini açıklamaktadır. Açıklanan toplam varyans oranı ise %57 ile kabul edilebilir düzeydedir (Karagöz, 2016). Madde faktör yükleri .46 ile .81 arasındadır. Comrey ve Lee'ye (1992) göre iki madde (6, 33) makul, üç madde (43, 41, 23) iyi, beş madde çok iyi (16, 36, 46, 51, 29) ve on beş madde (13, 15, 19, 18, 17, 4, 25, 26, 49, 48, 1, 2, 4, 32, 30) mükemmel olarak değerlendirilmektedir. Maddelerin ortak faktör varyansları ise .40 ile .69 arasında değişmekte (>.10) ve her biri ortak varyansa katkı sağlamaktadır (Bursal, 2017).

### 3.4.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Analize başlamadan önce uç değer barındıran ve çoklu normal dağılımı bozan 52 veri setten çıkarılarak Çalışma Grubu II'den ulaşılan 307 veri analiz edilmiştir. AFA ile ulaşılan yol şeması çizildikten sonra Maximum Likelihood yöntemi ile DFA gerçekleştirilmiştir. Normallik varsayımının karşılandığı (c.r.<20), madde faktör yüklerinin .44 ile .83 arasında değiştiği (>.40) ve tüm korelasyon ilişkilerinin anlamlı olduğu görülmüştür (p<.05). Ardından modelde bazı iyileştirmeler yapılmıştır (e23-e24 (36,392), e1-e2 (16,282), e3-e5 (11,701), e14-e15 (7,191) ve e15-e17 (7,865)). Sonuç olarak model uyum indeksleri iyi ( $X^2/df = 2,52$ ) ve kabul edilebilir (RMSEA=.07, RMR=.06, GFI=.85, IFI=.85, CFI=.90 ve SRMR=.061) uyumu göstermektedir (Tabachnik ve Fidell, 2015). Aşağıda İkinci Düzey DFA ile ulaşılan model yer almaktadır.

#### Şekil 4.

DEDÖ ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yol şeması



Şekil 4'te yer alan ikinci düzey çok faktörlü doğrulayıcı faktör analizi modelinde beş boyut bir araya gelerek ölçek toplam puanı olarak ifade edilen örtük değişkeni oluşturmaktadır (Gürbüz, 2021). Sonuç olarak ölçeğin beş boyutlu bir yapıda olduğu ve ikinci düzey çok faktörlü DFA ile toplam puan hesaplanabildiği görülmektedir. Son olarak uyum geçerliliğini incelemek için AVE ve CR değerleri hesaplanmıştır. Buna göre AVE değerleri ikinci ve dördüncü faktör için .50; birinci faktör için .47; üçüncü faktör için .42 ve beşinci faktör için .44'tür. Her bir faktör için CR değerleri ise sırasıyla şu şekildedir; .84; .88; .74; .80 ve .74. CR gerekli koşulu sağladığında AVE



değerlerinin .50'nin altında kalması kabul edilebilirdir (Hair vd., 2009). Dolayısıyla uyum geçerliğinin sağlandığı söylenebilmektedir.

### 3.5. DEDÖ Güvenirlik Analizleri

Ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlık katsayıları Tablo 7'de verilmektedir.

**Tablo 7.**

#### DEDÖ İç Tutarlılık Katsayıları

Boyutlar	Ortalama	Varyans	Standart Sapma	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Teknik Önlem	24.358	29.904	5.4684	6	.850
Kontrollü Kullanım	29.782	21.779	4.6668	7	.866
Teknoferans	15.336	9.191	3.0317	4	.727
Dijital Okuryazarlık	16.186	8.642	2.9397	4	.770
Dijital Etik	16.319	7.460	2.7313	4	.692
Ölçek Toplam	101.980	218.679	14.7878	25	.919

Tablo 7'ye göre Teknik Önlem ( $\alpha=.85$ ), Kontrollü Kullanım ( $\alpha=.87$ ), Teknoferans ( $\alpha=.73$ ), Dijital Okuryazarlık ( $\alpha=.77$ ) yüksek ve Dijital Etik ( $\alpha=.69$ ) ise kabul edilebilir değerdedir. Ölçeğin toplam güvenirliliği ise ( $\alpha=.92$ ) ise çok yüksektir (Kartal ve Bardakçı, 2018).

#### 3.5.1. Madde Analizi

Ölçeğin Madde-Toplam Korelasyonuna Dayalı ve %27 Alt-Üst Gruplara Dayalı Madde Analizi bulguları Tablo 8'de yer almaktadır.

**Tablo 8.**

#### DEDÖ Madde Analizi Bulguları

Faktörler	Maddeler	Madde Toplam Puan Korelasyonu*	Madde Çıkarsa Cronbach's Alpha Değeri	t değeri** (Alt %27-Üst %27)
F1: Teknik Önlem	Madde1	.576	.915	-12.394***
	Madde2	.436	.918	-14.746***
	Madde3	.573	.916	-19.797***
	Madde4	.656	.914	-13.436***
	Madde5	.691	.914	-10.316***
	Madde6	.545	.916	-17.433***
F2: Kontrollü Kullanım	Madde7	.656	.914	-12.116***
	Madde8	.653	.915	-12.447***
	Madde9	.661	.915	-12.118***
	Madde10	.517	.916	-11.742***
	Madde11	.534	.916	-14.687***
	Madde12	.637	.914	-14.383***
F3: Teknoferans	Madde13	.654	.914	-13.679***
	Madde14	.496	.917	-16.079***
	Madde15	.460	.918	-18.222***
F4: Dijital Okuryazarlık	Madde16	.478	.917	-11.139***
	Madde17	.574	.915	-18.350***
	Madde18	.519	.916	-18.280***
F5: Dijital Etik	Madde19	.527	.916	-17.368***
	Madde20	.586	.916	-15.911***
	Madde21	.537	.916	-17.344***
F5: Dijital Etik	Madde22	.497	.917	-10.686***
	Madde23	.430	.918	-24.231***
	Madde24	.437	.918	-17.828***
	Madde25	.538	.916	-10.145***

n\* = 307, \*\* n1 = n2 = 83, \*\*\* p<.01

Tablo 8 incelendiğinde maddelerin madde-toplam korelasyonlarının .43 ile .69 arasında değiştiği görülmektedir. Madde toplam korelasyonu .30'un üstünde olan maddelerin işlevsel olduğu (Büyüköztürk, 2018) düşünüldüğünde 25 maddenin her birinin bu koşulu sağladığı söylenebilmektedir. Ayrıca herhangi bir maddenin çıkarılmasının Cronbach's Alpha ( $\alpha=.92$ ) değerini arttırmadığı görülmektedir. Dolayısıyla tüm maddelerin varlığı iç tutarlılığa katkı sağlamaktadır. %27 Alt-Üst Gruplara Dayalı Madde Analizi ise her bir maddenin puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermiştir. Tüm maddelerin ayırt edici olduğu söylenebilmektedir.

### 3.6. DEDÖ Boyutları Arası İlişkiler

Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeğinin toplam puanı ve boyutları arasında yapılan Pearson Korelasyon analizi ile elde edilen korelasyon değerleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

**Tablo 9.**

*DEDÖ Boyutları Arası Pearson Korelasyon Katsayıları*

Boyutlar	1	2	3	4	5	6
Teknik Önlem	1					
Kontrollü Kullanım	.610**	1				
Teknoferans	.430**	.592**	1			
Dijital Okuryazarlık	.428**	.555**	.515**	1		
Dijital Etik	.363**	.517**	.440**	.629**	1	
Ölçek Toplam	.802**	.868**	.734**	.754**	.697**	1

\*\*p<.01

Tablo 9'da görüldüğü gibi ölçeğin toplam puanı ile boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Ölçeğin tüm alt boyutlarının diğer alt boyutlarla ilişkilerinin .36 ile .63 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçek toplam puanı ile alt boyutları arasındaki katsayılar ise .70 ile .87 arasındadır. Korelasyon katsayıları; .00 ile .30 arası düşük, .30 ile .70 arası orta ve .70 ile 1,00 arası yüksek düzeyde ilişki olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2018). Buna göre DEDÖ alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde, ölçek toplam puanı ile alt boyutları arasında ise pozitif yönde ve yüksek düzeyde anlamlı ilişki olduğu söylenebilmektedir.

### 3.7. Ölçeklerin Kullanımı ve Yorumlanması

BDTKÖ birbirinden görece bağımsız iki boyutlu bir ölçek olduğu için toplam puan alınmamaktadır. Ölçeğin her iki boyutu için de toplam puan yükseldikçe ilgili boyuttaki kullanım düzeyi artmaktadır. Dolayısıyla ebeveynlerin dijital teknolojileri bebeklerinin kullanımına sunma amaçlarının Dijital Destek ya da Dijital İhmal boyutlarındaki düzeyi hakkında yorum yapılabilmektedir.

DEDÖ ölçek toplamı ve alt boyutlarından alınan puanlar arttıkça ebeveynlerin ilgili dijital ebeveynlik davranışları istendik yönde artmaktadır. İstatistiksel analizler bu toplam puan ile gerçekleştirilebilmektedir. Buna ek olarak araştırmada, ebeveynlerin dijital ebeveynlik davranışlarının düzeyinin yorumlanabilmesi için aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak kesme noktaları belirlenmiştir. Bu kesme puanları ile dijital ebeveynlik davranışlarının yeterliliğine ilişkin yorum yapılabilmesi hedeflenmiştir. Araştırmada sınır değerler, aritmetik ortalamasının 1 standart sapma altı ve üzeri olarak belirlenmiştir. İlk olarak katılımcıların ham puanları SPSS programı ile z standart değerine dönüştürülmüştür. Ardından T standart puanları hesaplanmıştır. Buna göre T puanı cinsinden 40 puan ve altı "sınırlı", 40 ile 60

puan arası “orta düzey” ve 60 puan ve üzeri “yüksek” dijital ebeveynlik becerileri olarak kabul edilmiştir. T değerlerine karşılık gelen ham puanlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

**Tablo 10.**

*DEDÖ Kesme Noktaları*

Faktör	N	$\bar{X}$	ss	Dijital Ebeveynlik Davranışları		
				Sınırlı	Orta düzey	Yüksek
Teknik Önlem	307	23.80	5.70	18.09 ve altı	18.10-29.50	29.51 ve üzeri
Kontrollü Kullanım	307	29.32	4.59	24.72 ve altı	24.73-33.91	33.92 ve üzeri
Teknoferans	307	15.11	3.08	12.02 ve altı	12.03-18.19	18.20 ve üzeri
Dijital Okuryazarlık	307	16.03	3.06	12.96 ve altı	12.97-19.09	19.10 ve üzeri
Dijital Etik	307	16.18	2.84	13.33 ve altı	13.34-19.02	19.03 ve üzeri
DEDÖ Toplam	307	100.44	14.26	86.17 ve altı	86.18-114.70	114.71 ve üzeri
<b>T puanına göre aralıklar</b>				<b>39.99 ve altı</b>	<b>40-60 arası</b>	<b>60.01 ve üzeri</b>

Ebeveynlerin dijital ebeveynlik davranışları, yukarıdaki Tablo 10’da verilmiş olan ham puanlar üzerinden “sınırlı”, “orta düzeyde” ve “yüksek” olarak değerlendirilebilmektedir.

#### 4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada geliştirilen Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı ve Dijital Ebeveynlik Davranışları ölçeklerinin geçerli ve güvenilir oldukları ortaya konmuştur. Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı Ölçeği (BDTKÖ) iki alt boyut ve yedi maddeden oluşmaktadır. Taslak formdaki Oyalama boyutu altındaki maddeler Dijital İhmal olarak adlandırılan birinci boyutta; Sosyalleşmesini Sağlama, Eğlendirme, Destekleme ve Çağa Uyum boyutlarındaki maddeler ise Dijital Destek olarak adlandırılan ikinci boyutta toplanmıştır. Bu iki boyutlu yapının kuramsal olarak uygun olduğu ve daha büyük çocuklara yönelik ölçeklerdeki (Kılınç, 2015; Manap ve Durmuş, 2020) maddelerle de örtüştüğü görülmüştür.

Dijital Ebeveynlik Davranışları Ölçeği (DEDÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sırasında ise bazı noktalar dikkat çekmiştir. İlk olarak ölçek altı boyutlu tasarlanmasına rağmen analizler sonucunda beş boyut ve 25 maddeden oluştuğu görülmüştür. Taslak formdaki Teknik Önlem, Teknoferans, Dijital Etik ve Dijital Okuryazarlık boyutları analizlerde korunmuştur. Benzer ölçeklerde yer almayan teknoferansın DEDÖ’de yer alması, dijital ebeveynlikte önemli bir boyut olarak çalışılması gerektiğini göstermektedir. Bir yaş altındaki bebeklerin anneleri tarafından maruz bırakıldıkları teknoferans sıklığı ile anne eğitimi, yaşı ve geliri arasında ilişki olmadığı ve bebek büyüdükçe anne-bebek etkileşiminin bölünme sıklığının arttığı (Krogh vd., 2021), üstelik özellikle iki yaşın altındaki çocukların fazlasıyla maruz kaldıkları televizyonun arka planda açık olmasının (Pempek ve Kirkorian, 2020) da ebeveyn-bebek etkileşiminin olumsuz etkilediği göz önünde bulundurulduğunda, dijital ebeveynlik davranışları arasında teknoferansa da yer verilmesinin önemi artmaktadır. Risklerden Korunma ve Doğru Kullanıma ilişkin maddelerin ise tek boyutta toplandığı görülmüştür. Kuramsal açıdan uygunluk göz önünde bulundurularak bu boyut Kontrollü Kullanım olarak adlandırılmıştır.

İkinci olarak “Dijital ortamdaki çocuklara yönelik destekleyici içerikleri takip ederim” ya da “Sosyal medyada alan uzmanlarının (doktor, eğitimci gibi) ebeveynlere yönelik hesaplarını takip ederim” gibi maddelerin DEDÖ geçerlik ve güvenilirlik analizlerinde çıkarılması gerekmektedir. Ebeveynlerin günlük yaşamda bilgiye internet üzerinden ulaştıkları gözlenmesine rağmen bu maddelerin ölçek yapısına katkı sağlamaması dikkat çekmiştir. Bu durum internet ortamındaki bilgilerin her zaman güvenilir olmaması ve ebeveynlerin doğru bilgiyi ayırt edebilme becerisiyle

de açıklanabilmektedir. Dolayısıyla sosyal medya kullanımı ve dijital ebeveynlik arasındaki ilişkiye odaklanan araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Dikkat çeken diğer nokta çocukların kullandığı teknolojik cihazlardaki satın alma işlemlerinin ya da izleme geçmişinin takip edilmesine ilişkin maddelerin çıkmasıdır. Benzer maddeler daha büyük yaş gruplarına yönelik ölçeklerde (Yaman vd., 2019) yer almasına rağmen ilk üç yaştaki çocukların teknoloji deneyimleri ebeveynlerinin sunduğuyla sınırlı kaldığı için DEDÖ’de yer almamıştır. Ayrıca AAP (2016) tarafından 18 aylık çocukların uygun teknoloji kullanımı olarak değerlendirilen “görüntülü görüşmeler” maddesinin ölçekte yer almaması da ebeveynlerin bu görüşmeleri dijital ebeveynlik davranışlarından bağımsız olarak gerçekleştirdiklerini düşündürmektedir.

Son olarak günümüzde sıklıkla tartışılan ve dijital ebeveynlikle doğrudan ilişkili paylaşan ebeveynlik (sharenting) kavramına vurgu yapan “Dijital ortamda çocuğumun fotoğrafını paylaşırken tanınmayacak şekilde olmasına dikkat ederim” maddesinin çıkması da tartışılmaya değer bir noktadır. Oysaki çocuğun mahremiyet hakkının ihlalini içeren (Girgin ve Gönal, 2020) ve dijital okuryazarlıkla doğrudan ilişkili bu kavram, dijital ebeveynlik kapsamında ele alınmalıdır. 4-6 yaşlarında çocuğu olan ebeveynlerin %68’inin çocuklarının fotoğrafını dijital platformlarda paylaştığı ve %37’sinin ilk fotoğraf paylaşımını 2 yaşından önce gerçekleştirdiği (Altun, 2019) düşünüldüğünde ebeveynlerin bu konudaki farkındalıklarının artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçları geliştirilen Bebeklerde Dijital Teknoloji Kullanımı (BDTKÖ) ve Dijital Ebeveynlik Davranışları (DEDÖ) ölçeklerinin 0-36 aylık çocuğu olan ebeveynlere uygulanabilecek geçerli ve güvenilir ölçme araçları olduğunu göstermektedir. Ancak araştırmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Her iki ölçek de ebeveyn beyanına dayalıdır. Bu durum sosyal istenirliğe dayalı hatalar barındırabilmektedir. Dolayısıyla ebeveynlerin günlük yaşam pratiklerinin daha detaylı gözlemlendiği araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu araştırmalar BDTKÖ ya da DEDÖ ile tasarlanabilir.

#### **Çıkar Çatışması Bildirimi**

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

#### **Destek/Finansman Bilgileri**

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

#### **Etik Kurul Kararı**

Bu araştırma için Pamukkale Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’ndan (27/02/2023-04/11) etik izin alınmıştır.

#### **Kaynakça/References**

- AAP COUNCIL ON COMMUNICATIONS AND MEDIA. (2016). Media and Young Minds. *Pediatrics*, 138(5), 1-8. <https://doi.org/10.1542/peds.2016-2591>
- Akkaya, S., Tan, Z., Kapıdere, M. ve Şahin, S. (2021). Investigation of the relationship between parents' awareness of digital parenting and the effects of digital games on their children.

- İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 22(1), 889-917.  
<https://doi.org/10.17679/inuefd.905569>
- Altun, D. (2019). An investigation of preschool children's digital footprints and screen times, and of parents' sharenting and digital parenting roles. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 10(35), 76-97. <https://open.metu.edu.tr/handle/11511/81129>
- Aral, N. ve Doğan Keskin, A. (2018). Ebeveyn bakış açısıyla 0-6 yaş döneminde teknolojik alet kullanımının incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(2), 317-348. <https://doi.org/10.15805/addicta.2018.5.2.0054>
- Aslan, M. S., Erkaya, E. ve Oğuz, Ö. (2022). Teknolojik alet-internet kullanımının 0-3 yaş aralığındaki çocukların dil gelişimlerine etkisi. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 434-454. <https://doi.org/10.56061/fbujohs.1098866>
- Bar Lev, Y., & Elias, N. (2020). Digital parenting: Media uses in parenting routines during the first two years of life. *Studies in Media and Communication*, 8(2), 41-48. <https://doi.org/10.11114/smc.v8i2.5050>
- Bellagamba, F., Presaghi, F., Di Marco, M., D'Abundo, E., Blanchfield, O., & Barr, R. (2021). How infant and toddlers' media use is related to sleeping habits in everyday life in Italy. *Frontiers in Psychology*, 12, 1-13. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.589664>
- Bergmann, C., Dimitrova, N., Alaslani, K., Almohammadi, A., Alroqi, H., Aussems, S., . . . Mani, N. (2022). Young children's screen time during the first COVID-19 lockdown in 12 countries. *Sci Rep*, 12(2015). <https://doi.org/10.1038/s41598-022-05840-5>
- Bronfenbrenner, U. (1995). Developmental ecology through space and time: A future perspective. In P. Moen, G. H. Elder, & K. Lüscher (Eds.), *Examining lives in context: Perspectives on the ecology of human development* (pp. 619-647). APA.
- Budak, K. S. ve Işıkoğlu, N. (2022). Dijital oyun bağımlılık eğilimi ve ebeveyn rehberlik stratejileri ölçeklerinin geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 55(3), 673-720. <https://doi.org/10.30964/auebfd.939653>
- Bursal, M. (2017). *SPSS ile temel veri analizleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PEGEM AKADEMİ.
- Chiong, C., & Shuler, C. (2010). *Learning: Is there an app for that? Investigations of young children's usage and learning with mobile devices and apps*. New York: The Joan Ganz Cooney Center at Sesame Workshop.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in Factor Analysis*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Corkin, M. T., Henderson, A. M., Peterson, E. R., Kennedy-Costantini, S., Sharplin, H. S., & Morrison, S. (2021). Associations between technoference, quality of parent-infant interactions, and infants' vocabulary development. *Infant Behavior and Development*, 64. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2021.101611>
- DeVellis, R. F. (2022). *Ölçek geliştirme: Kuram ve uygulamalar*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Durmuş, K. ve Övür, A. (2021). Medya etkileri bağlamında okul öncesi dönem çocuklarının yeni medya kullanımının analizi. *Yeni Medya Elektronik Dergi*, 5(2), 136-155. [https://doi.org/10.17932/IAU.EJNM.25480200.2021/ejnm\\_v5i2003](https://doi.org/10.17932/IAU.EJNM.25480200.2021/ejnm_v5i2003)

- Dynia, J. M., Dore, R. A., Bates, R. A., & Justice, L. M. (2021). Media exposure and language for toddlers from low-income homes. *Infant Behavior and Development*, 63. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2021.101542>
- Eichen, L., Hackl-Wimmer, S., Eglmaier, M. T., Lackner, H. K., Paechter, M., Rettenbacher, K., . . . Walter-Laager, C. (2021). Families' digital media use: Intentions, rules and activities. *British Journal of Educational Technology*, 2162-2177. <https://doi.org/10.1111/bjet.13161>
- El Gemayel, S., Flewitt, R., & Arnott, L. (2023). Toddlers, Tech and Talk: What does research literature tell us? *Early Years Educator*, 24(6), 18-19. <https://doi.org/10.12968/eyed.2024.24.6.18>
- Fidan, A., Güneş, H. ve Karakuş Yılmaz, T. (2021). Investigating the digital parenting behaviors of parent on children's digital game play. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 50(2), 833-857. <https://doi.org/10.14812/cuefd.933215>
- Furuncu, C. ve Öztürk, E. (2020). Problemler Medya Kullanım Ölçeği Türkçe formunun geçerlik güvenilirlik çalışması: Çocuklarda ekran bağımlılığı ölçeği ebeveyn formu. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 3, 535-566. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202043237>
- Girgin, Ö. A. ve Gönal, S. (2020). Çocuğun kişisel verilerinin sosyal medyada ebeveyn tarafından paylaşılmasının hukuki sonuçları. *TAAD*, 11(44), 99-127. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/taad/issue/59540/874336>
- Gözüm, A. İ. ve Kandır, A. (2020). Developing a parental mediation scale of digital games for children. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 12(2), 336-358. <https://ijci.globets.org/index.php/IJCI/article/view/420/196>
- Günüç, S. ve Atılı, S. (2017). 18-24 aylık bebeklerde teknolojinin etkisine yönelik ebeveyn görüşleri. *Addicta: The Turkish Journal of Addictions*, 5(2), 205-226. <https://doi.org/10.15805/addicta.2017.5.2.0047>
- Gürbüz, S. (2021). *AMOS ile Yapısal Eşitlik Modellemesi: Temel ilkeler ve uygulamalı analizler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2009). *Multivariate Data Analysis (7th Edition)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- İnan-Kaya, G., Mutlu-Bayraktar, D. ve Yılmaz, Ö. (2018). Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(46), 149-173. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.390626>
- Işıkoğlu, N. ve Ergenekon, E. (2021). Bebeklerin teknolojik araçları kullanmalarıyla ilgili anne görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 54(1), 117-140. <https://doi.org/10.30964/auebfd.767338>
- Johnson, G. M., & Ptoplampu, K. P. (2008). Internet use during childhood and the ecological techno-subsystem. *Canadian Journal of Learning and Technology*, 34(1), 19-28. <https://doi.org/10.21432/t2cp4t>
- Kabakçı Yurdakul, I., Dönmez, O., Yaman, F. ve Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4), 883-896. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jss/issue/24231/256855>
- Kalkan, B., Kılıç, A. F. ve Duran Yılmaz, A. (2022). Teknoloji kullanımında ebeveyn tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 6(2), 364-386. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202262367>
- Karagöz, Y. (2016). *SPSS ve AMOS 23 uygulamalı istatistiksel analizler*. Ankara: Nobel Akademik.

- Kartal, M. ve Bardakçı, S. (2018). *SPSS ve AMOS uygulamalı örneklerle güvenirlik ve geçerlik analizleri*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Kavitha, K., & Basheerahamed, J. S. (2021). Digital parenting: Issues, challenges and nursing implications. *Journal of Pediatric Surgical Nursing*, 10(3), 100-104. <https://doi.org/10.1097/JPS.0000000000000303>
- Kebir, C. ve Özkaya, H. (2023). 16-36 ay arası çocuklarda ekran maruziyetinin dil gelişimi üzerindeki etkisinin araştırılması. *Türk Aile Hek Derg*, 27(2), 21-28. <https://doi.org/10.54308/tahd.2023.21033>
- Kılınç, S. (2015). *Okul öncesi çağındaki çocukların teknoloji kullanımı hakkında ebeveyn görüşlerinin incelenmesi*. (Yayın No. 395056) [Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Krogh, M. T., Egmosa, I., Stuart, A. C., Madens, E. B., Haase, T. W., & Væver, M. S. (2021). A longitudinal examination of daily amounts of screen time and technoference in infants aged 2–11 months and associations with maternal sociodemographic factors. *Infant Behavior and Development*, 63. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2021.101543>
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28, 563-575. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>
- Manap, A. ve Durmuş, E. (2020). Development of Digital Parental Awareness Scale. *İnönü University Journal of the Faculty of Education*, 21(2), 978-993. <https://doi.org/10.17679/inuefd.711101>
- Mascheroni, G., Ponte, C., & Jorge, A. (2018). *Digital parenting: The challenges for families in the digital age, Yearbook 2018*. Nordicom: University of Gothenburg.
- Medawar, J., Tabullo, Á. J., & Gago-Galvagno, L. G. (2023). Early language outcomes in Argentinean toddlers: Associations with home literacy, screen exposure and joint media engagement. *Br J Dev Psychol*, 41, 13-30. doi:10.1111/bjdp.12429
- Mercan-Uzun, E., Bütün-Kar, E. ve Özdemir, Y. (2023). Ebeveynlerin gözünden çocuklarının dijital oyun oynama alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 9-22. <https://doi.org/10.17556/erziefd.1111846>
- Modecki, K. L., Goldberg, R. E., Wisniewski, P., & Orben, A. (2022). What is digital parenting? A systematic review of past measurement and blueprint for the future. *Perspectives on Psychological Science*, 1-19. <https://doi.org/10.1177/17456916211072458>
- Navarro, J. L., & Tudge, J. R. (2023). Technologizing Bronfenbrenner: Neo-ecological Theory. *Current Psychology*, 42, 19338–19354. <https://doi.org/10.1007/s12144-022-02738-3>
- Neuman, W. L. (2016). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri*. Ankara: YAYINODASI.
- Nikken, P. (2019). Parents' instrumental use of media in childrearing: Relationships with confidence in parenting, and health and conduct problems in children. *Journal of Child and Family Studies*, 28, 531-546. <https://doi.org/10.1007/s10826-018-1281-3>
- Ochoa, W., Reich, S. M., & Farkas, G. (2020). The observed quality of caregiver-child interactions with and without a mobile screen device. *ACADEMIC PEDIATRICS*. <https://doi.org/10.1016/j.acap.2020.07.012>
- Pempek, T. A., & Kirkorian, H. L. (2020). Effects of background TV on early development. *The International Encyclopedia of Media Psychology* (s. 1-9). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781119011071.iemp0222>

- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 1. *On the Horizon*, 9(5), 1-6. <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>
- Ramirez, N. F., Hippe, D. S., & Shapiro, N. T. (2021). Exposure to electronic media between 6 and 24 months of age: An exploratory study. *Infant Behavior and Development*, 63. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2021.101549>
- Rode, J. A. (2009). Digital parenting: Designing children's safety. *HCI 2009 – People and Computers XXIII – Celebrating people and technology*, 244-251. <https://doi.org/10.14236/ewic/HCI2009.29>
- Sandberg, H., Sjöberg, U., & Sundin, E. (2021). Toddlers' digital media practices and everyday parental struggles: Interactions and meaning-making as digital media are domesticated. *Nordicom Review*, 42(S4), 59-78. <https://doi.org/10.2478/nor-2021-004106>
- Schumaker, R. E., & Lomax, R. G. (2015). *A beginner's guide to structural equation modeling (Fourth Edition)*. New York, NY: Routledge.
- Stockdale, L., Holmgren, H. G., Porter, C. L., Clifford, B. N., & Coyne, S. M. (2022). Varying trajectories of infant television viewing over the first four years of life: Relations to language development and executive functions. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 80. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2022.101418>
- Şen, M., Demir, E., Teke, N. ve Yılmaz, A. (2020). Erken Çocukluk Medya Aracılık Ölçeği geliştirme çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(53), 228-265. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.646852>
- Tabachnik, B. G., & Fidell, L. S. (2015). *Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı (altıncı basımdan çeviri)*. (M. Baloğlu, Çev.) Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Wiltshire, C. A., Troller-Renfree, S. V., Giebler, M. A., & Noble, K. G. (Infant Behavior & Development). Associations among average parental educational attainment, maternal stress, and infant screen exposure at 6 months of age. 2021, 65. <https://doi.org/10.1016/j.infbeh.2021.101644>
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı Yurdakul, I., Çoklar, A. N. ve Güyer, T. (2019). Ebeveynlerin dijital yeterliklerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 44(199), 149-172. <https://doi.org/10.15390/EB.2019.7897>
- Yay, M. (2019). *Dijital Ebeveynlik*. İstanbul: Yeşilay Yayınları.
- Yıldız, İ. ve Kanak, M. (2021). Children's digital technology usage and parental approaches: A cross sectional study. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 15(2), 306-314. <https://doi.org/10.21763/tjfmpe.797346>

#### **İletişim/Correspondence**

Öğr. Gör. Dilara HARMANDAR ERGÜL  
[dharmandar@pau.edu.tr](mailto:dharmandar@pau.edu.tr)

Prof. Dr. Nesrin İŞİKOĞLU  
[nisikoglu@pau.edu.tr](mailto:nisikoglu@pau.edu.tr)